

DZIAŁALNOŚĆ WYDZIAŁU KATECHETYCZNEGO KURII BISKUPIEJ W KOSZALINIE W OKRESIE 30 LAT ISTNIENIA DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

Wstęp

Diecezja Koszalińsko-Kołobrzeska wyłoniła się z Administracji Apostolskiej Gorzowskiej na mocy bulli papieża Pawła VI *Episcoporum Poloniae coetus* dnia 28.06.1972 roku¹, nawiązując historycznie do biskupstwa w Kołobrzegu z 1000 roku²

Jako młoda społeczność diecezjalna, na czele której stanął Biskup Ignacy Jeż, musiała tworzyć od podstaw całą strukturę organizacyjną, poczynając od Kurii Biskupiej. Nie było to zadanie łatwe, o czym świadczą fakty, iż przez pierwsze półtora roku „miejscem urzędowania Kurii Biskupiej była część pomieszczeń na plebanii parafii pw. Krzyża św. w Koszalinie przy ul. Niepodległości 57. Były to warunki mniej niż skromne, bo plebania zajmowana była przez 2 rodziny świeckie, ks. emeryta Mydlarza, ks. proboszcza Józefa Jarnickiego i 3 jego wikariuszy, a nadto miał tam też swoje mieszkanie ks. bp Ordynariusz. Był to tylko jeden większy pokój, 2 mansardy i korytarz, na którym załatwiano interesantów”³ Dopiero 1.01.1974 r. Kuria Biskupia rozpoczęła urzędowanie w nowym gmachu przy ul. Związku Walki Młodych 25⁴, obecnie ul. Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego 25.

Od samego początku, bo już 16.08.1972 r. ks. mgr Ryszard Kierzkowski otrzymał dekret Bpa Ordynariusza Ignacego Jeża mianujący go referentem z poleceniem prowadzenia Wydziału Katechetycznego Kurii⁵ Pełnił on także

---

¹ Por. L. Bończa-Bystrzycki, *Zarys dziejów Kościoła Katolickiego na Pomorzu Zachodnim w granicach Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej (X–XX wiek)*, [w:] *Schema-tyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, Koszalin 1998, s. 87.

² Por. tamże, s. 67.

³ M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej 1972–1992*, Koszalin 1995, s. 14.

⁴ Por. tamże, s. 23.

⁵ Por. *Akta ks. bpa Ordynariusza*, „Koszalińsko-Kołobrzeskie Wiadomości Diecezjalne” 1–2 (1973), s. 27 (odtąd będę używał skrótu KKWD).

kilka innych funkcji, między innymi był: referentem wizytacji biskupich i dziekańskich, referentem ds. TP KUL, członkiem komisji śpiewu i muzyki kościelnej, członkiem komisji sztuki kościelnej i konsultorem diecezjalnym⁶

Mimo trudnych początków i niesprzyjających okoliczności zewnętrznych w postaci realnego socjalizmu, stopniowo zaczęły powstawać struktury organizacyjne i personalne umożliwiające funkcjonowanie młodej diecezji.

Znaczącą korektę w życie Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej wprowadził nowy podział administracyjny Kościoła Katolickiego w Polsce na mocy bulli Jana Pawła II *Totus tuus Poloniae populus* z dnia 25.03.1992 roku⁷, w wyniku którego diecezja utraciła 6 dekanatów na wschód od Słupska, a pozyskała okręg pilski z Piłą, Trzcianką i Krzyżem Wlkp. włącznie.

Cechą charakterystyczną diecezji jest duży, rozległy teren obejmujący od 19 245 km² w 1972 r. do 15 500 km² w 1992 r., stosunkowo małe zagęszczenie ludności pochodzącej z różnych obszarów Polski, proporcjonalnie mniejsza ilość księży w stosunku do innych diecezji oraz dosyć duża liczba kościołów parafialnych i filialnych⁸

Wszystkie te czynniki w mniejszym lub większym stopniu wpływały i wpływają na działalność duszpasterską i katechetyczną Kościoła lokalnego.

W zestawieniu statystycznym powyższa rzeczywistość przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Stan Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w latach 1972–2002⁹

Wyszczególnienie	1972	1977	1982	1987	1991	1992	1998	2002
Obszar w km ²	19 245					15 500		
Dekanaty	16	19	21	23	26	23	23	25
Parafie	162	180	201	216	236	201	220	226
Kościoły	548	550	581	592	654	562	582	592
Księża diecezjalni	209	244	296	348	381	384	386	445
Księża zakonni	119	120	105	115	109	108	116	122
Siostry zakonne	290	295	298	313	310	303	292	293
Katecheci świeccy	20	41	58	95	377	292	476	492
Alumni WSD Koszalin	52	91	105	158	110	116	111	103

⁶ Por. P. Mielczarek (red.), *Schematyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej 1977*, Koszalin 1977, s. 35–39.

⁷ Por. L. Bończa-Bystrzycki, *Zarys dziejów...*, s. 86.

⁸ Por. L. Bończa-Bystrzycki, *Zarys dziejów...*, s. 86.

⁹ *Dane statystyczne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Schematyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, Koszalin 1977 s. 35; 1982, s. 68; 1987 s. 52–55; 1992, s. 85; 1998, s. 88.

I. Obsada personalna Wydziału Katechetycznego w latach 1972–2002

Pierwszym dyrektorem i organizatorem Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Koszalinie był ks. mgr Ryszard Kierzkowski, który pełnił tę funkcję w latach 1972–1986¹⁰ Jednocześnie, oprócz wspomnianych wcześniej funkcji, był kapelanem Biskupa Ordynariusza (1972–1976), proboszczem parafii pw. św. Antoniego w Sławnie i dziekanem dekanatu Sławno (1976–1978) oraz proboszczem parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Mielnie (1978–1986)¹¹

W 1976 r. do Wydziału Katechetycznego został skierowany ks. mgr Jan Guzowski w charakterze diecezjalnego wizytatora katechetycznego. W międzyczasie był wikariuszem parafii pw. św. Antoniego w Sławnie (1976 r.), notariuszem Kurii Biskupiej, diecezjalnym referentem duszpasterstwa ministrantów, referentem duszpasterstwa młodzieży męskiej, sekretarzem diecezjalnej komisji liturgicznej, pełniącym obowiązki Kanclerza Kurii (1981 r.)¹², a od 16.03.1981 r. proboszczem parafii pw. Chrystusa Króla w Biesiekierzu¹³ Pracę w Wydziale Katechetycznym zakończył w 1985 r.

W latach 1975–1983 w Wydziale Katechetycznym pracowała s. mgr Maria Ildfonsa Zakrzewska fel. jako wizytatorka diecezjalna oraz referentka do spraw zakonnych.

W 1986 r. pracę w Wydziale Katechetycznym podjął ks. Andrzej Pęcherzewski, najpierw jako pełniący obowiązki dyrektora (1986–1987)¹⁴, a następnie jako diecezjalny wizytator katechetyczny (do 1995 r.). W międzyczasie był proboszczem w parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie (1988–1990)¹⁵ oraz kapelanem Sióstr Szentszackich na Górze Chełmskiej. W 1995 r. został mianowany proboszczem parafii pw. Matki Bożej z Góry Karmel w Dąbkach¹⁶, kończąc jednocześnie pracę w Kurii Biskupiej.

W 1983 r. rozpoczęła pracę w Wydziale Katechetycznym s. mgr Maria Teresa Głowacka fel. w charakterze diecezjalnej wizytatorki nauki religii, była też referentką ds. zakonnych. Obowiązki te wypełniała do 1989 roku¹⁷

---

¹⁰ Por. *Sprawozdania z działalności Wydziału Katechetycznego w latach 1972–1986*, Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Koszalinie.

¹¹ Por. tamże.

¹² Por. P. Mielczarek (red.), *Schematyzm ...*, s. 36–39.

¹³ Por. J. Turkiel (red.), *Schematyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, Koszalin 1988, s. 288.

¹⁴ Por. J. Turkiel (red.), *Schematyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*, Koszalin 1987, s. 46.

¹⁵ Por. K. Zadarko (red.), *Schematyzm ...*, s. 342.

¹⁶ Por. tamże, s. 190.

¹⁷ Por. J. Turkiel (red.), *Schematyzm ...*, s. 46.

W 1985 r. pracę w Wydziale Katechetycznym Kurii Biskupiej w Koszalinie podjęła pani mgr Urszula Witczak i wykonuje ją do chwili obecnej¹⁸

W 1987 r. Dyrektorem Wydziału Katechetycznego został mianowany ks. lic. Ryszard Ryngwelski, który pełni tę funkcję od 15 lat. Jest też diecezjalnym wizytatorem katechetycznym, członkiem Rady Duszpasterskiej, członkiem komisji ds. formacji duchowieństwa, członkiem komisji egzaminacyjnej ds. formacji ciągłej duchowieństwa, ekspertem komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych MEN ds. religii i wykładowcą katechetyki¹⁹ Wcześniej był także członkiem kolegium konsultorów i rady kapłańskiej i Wicedyrektorem Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Koszalinie²⁰

Przez 12 lat (1989–2001) diecezjalną wizytatorką nauki religii i referentką ds. zakonnych była s. mgr Emanuela Sarnowska fel.²¹

W lutym 1996 r. na stanowisko diecezjalnego wizytatora katechetycznego został powołany ks. dr Krzysztof Kantowski, pełniąc jednocześnie funkcję kapelana biskupa oraz wykładowcy katechetyki w Seminarium Duchownym i Instytucie Teologicznym dla świeckich w Koszalinie. Następnie został duszpasterzem diecezjalnym nauczycieli i wychowawców²² Po zakończeniu pracy w Wydziale Katechetycznym w 1999 r. został mianowany Dyrektorem Kolegium Teologicznego w Koszalinie.

Przez okres dwóch lat (1999–2001) diecezjalnym wizytatorem katechetycznym był ks. dr Zygmunt Czaja, będąc jednocześnie wykładowcą pedagogiki w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie i Instytucie Teologicznym dla świeckich oraz asystentem diecezjalnym Akcji Katolickiej jak również duszpasterzem sportowców²³

Od 1.09.2001 r. wizytatorem diecezjalnym został mianowany ks. dr Zenon Janczewski, który jest równocześnie wikariuszem w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Różańca Świętego w Słupsku²⁴

W tym samym dniu pracę w Wydziale Katechetycznym podjęła s. Maria Bernadetta Lewicka fel. w charakterze diecezjalnej wizytatorki religii oraz diecezjalnej referentki ds. zakonnych²⁵

¹⁸ Por. *Dekret Ks. bpa Ignacego Jeża z 1985 r.*, Archiwum Wydziału Katechetycznego...

¹⁹ Por. K. Zadarko (red.), *Schematyzm ...*, s. 94–95, 97, 103–104.

²⁰ Por. *Dekret Ks. bpa Cz. Domina z 15.03.1993 r.*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

²¹ Por. K. Zadarko (red.), *Schematyzm ...*, s. 94–95.

²² Por. tamże, s. 94–95, 102.

²³ Por. tamże, s. 93–94

²⁴ Por. *Dekret Ks. bpa M. Gołębiewskiego z 1.09.2001 r.*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

II. Funkcjonowanie Wydziału Katechetycznego w latach 1972–1990

Katechizacja dzieci, młodzieży i dorosłych, za którą z ramienia Biskupa Diecezji w dużym stopniu odpowiada Wydział Katechetyczny Kurii Biskupiej, odbywała się w 30-letniej historii diecezji w dwóch etapach. Pierwszy (1972–1990) odbywał się przy parafii, a drugi od 1990 r. funkcjonuje zasadniczo na gruncie szkolnym. Utworzenie diecezji w 1972 r. przypadło w okresie gdy ówczesne władze komunistyczne już od 11 lat ustawowo wyrugowały katechezę ze szkół²⁶ i Kościół był zmuszony zorganizować katechizację przy parafiach. Często w bardzo trudnych i prowizorycznych warunkach, gdyż nie posiadał wystarczającej bazy lokalowej. Najczęściej katechizacja odbywała się w kościołach, zakrystiach, pomieszczeniach parafialnych lub w domach ludzi jako tzw., „punkty ruchome” Rzeczywistość tę ilustruje poniższe zestawienie²⁷

Tabela 2

Punkty katechetyczne w Diecezji Koszalińsko–Kołobrzeskiej

	1977	1982	1987
Budynki kościelne	518	516	412
Budynki niekościelne	242	221	201
Ogółem	760	737	613

Wydział Katechetyczny od samego początku prowadził biuro, w którym codziennie oprócz niedziel i świąt załatwiane są sprawy interesantów, prowadzona jest dokumentacja, korespondencja oraz animowane są i koordynowane wszelkie przedsięwzięcia o charakterze katechetycznym. Od 1972 r. na czele Wydziału stał Biskup Ordynariusz Ignacy Jeź²⁸ jako jego przewodniczący, mając do pomocy dyrektora i wizytatorów katechetycznych. Od 1984 r. przewodniczącym Wydziału Katechetycznego był Biskup Pomocniczy Piotr Krupa²⁹, a od 1995 r. – Bp Paweł Cieślik³⁰

Bardzo ważną płaszczyzną pracy Wydziału Katechetycznego było kształcenie i przygotowywanie do pracy katechetów, zwłaszcza osób świeckich, choć w ramach kształcenia seminaryjnego obejmowało ono również kleryków. Wy-

²⁵ Por. tamże.

²⁶ Por. W. Zdaniewicz, T. Zambruski, *Kościół i religijność Polaków 1945–1999*, Warszawa 2000, s. 238–239.

²⁷ Por. L. Adamczuk, W. Zdaniewicz (red.), *Kościół Katolicki w Polsce 1918–1990*, Warszawa 1991, s. 257–258; W. Zdaniewicz, T. Zambruski (red.), *Kościół i religijność Polaków 1945–1999*, Warszawa 2000, s. 244.

²⁸ Por. P. Mielczarek (red.), *Schematyzm ...*, s. 38.

²⁹ Por. J. Turkiel (red.), *Schematyzm ...*, s. 46.

³⁰ Por. *Sprawozdania Wydziału Katechetycznego z lat 1987–2001*, Archiwum Wydziału Katechetycznego...

siłki i doświadczenia kształceniowe, które były podejmowane w okresie powojennym na obszarze Administracji Apostolskiej Gorzowskiej³¹, zaowocowały wypracowaniem formuły 2-letniego Studium Katechetycznego, które w znacznym stopniu spełniało swoje zadanie aż do roku 1990. Studium to obejmowało cykl spotkań wykładowo-ćwiczeniowych co miesiąc przez dwa lata oraz dwie sesje 3-tygodniowe w okresie wakacji. Całość obejmowała około 800 godzin wykładów i ćwiczeń katechetycznych³². Zajęcia letnie odbywały się w domach rekolekcyjnych, najpierw w Łącku, później w Złocięncu, a następnie w Koszalinie. Natomiast spotkania w ciągu roku odbywały się w rejonach: w Koszalinie, Słupsku, Szczecinku, Wałczu i Złotowie³³.

W tym okresie w Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej 2-letnie Studium Katechetyczne ukończyło 556 osób świeckich i sióstr zakonnych³⁴.

W 1987 r. rozpoczął swoją działalność Wyższy Instytut Wiedzy Religijnej w Koszalinie (WIWR)³⁵, który z czasem został afiliowany do Papieskiego Wydziału Teologicznego w Poznaniu, studenci zaś mieli szanse uzyskania magisterium po 6-letnich studiach teologicznych. Wielu z nich pracowało i nadal pracuje w katechizacji.

Oprócz kształcenia podstawowego Wydział Katechetyczny przez wszystkie lata prowadził formację permanentną katechetów w ramach cyklu spotkań edukacyjno-formacyjnych w ciągu roku oraz rekolekcji katechetycznych w okresie wakacyjnym. Realizowany program, z oczywistych względów, nawiązywał do wydarzeń o charakterze ogólnokościelnym, krajowym czy diecezjalnym, które wywierały swoje piętno na życie ludzi i sposób ich postępowania. W sferze katechetycznej są to działania bardzo ważne i potrzebne.

Do wydarzeń ogólnokościelnych należy zaliczyć: ogłoszenie przez Kongregację do spraw Duchowieństwa *Ogólnej Instrukcji Katechetycznej* w 1971 r., co znalazło swój oddźwięk w opublikowaniu tekstu w jednym z pierwszych numerów pisma diecezjalnego³⁶. Wkrótce po tym wydarzeniu odbył się w Rzymie Synod Biskupów na temat ewangelizacji (1974 r.)³⁷, a rok 1975 został ogłoszony Rokiem Świętym³⁸. W 1977 r. odbył się kolejny Synod Biskupów poświęco-

³¹ Por. R. Harmaciński, *Kursy przygotowujące katechetów w Diecezji Gorzowskiej w latach 1949–1972*, „Studia Katechetyczne”, T. VI (1987), s. 44–61.

³² Por. *Sprawozdania z działalności Studium Katechetycznego z lat 1972–1992*, Archiwum Wydziału Katechetycznego...

³³ Por. tamże.

³⁴ Por. tamże.

³⁵ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji ...*, s. 225.

³⁶ Por. *Ogólna Instrukcja Katechetyczna*, KKWD 5–6 (1973), s. 1–58.

³⁷ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji ...*, s. 39.

³⁸ Por. B. Lewandowski, *Rok 1983 – „Rokiem Jubileuszu Odkupienia”*, KKWD 1–2 (1983), s. 60.

ny katechizacji, a 16.10.1978 r. Kościół Powszechny otrzymał nowego Papieża, którym po raz pierwszy w historii został Polak Kardynał Karol Wojtyła przyjmując imię Jana Pawła II³⁹ Niestety już 13.05.1981 r. zamachowiec turecki Ali Aqca próbował zamordować Papieża na Placu św. Piotra w Rzymie, co wywołało oburzenie całego świata, ale i ogromną mobilizację modlitewną wszystkich ludzi dobrej woli, by uprosić u Boga łaskę zdrowia dla zranionego Papieża⁴⁰ Rok 1983 został ogłoszony Rokiem Jubileuszowym z okazji 150 rocznicy odzyskania ludzkości przez Chrystusa. 5 lat później Papież ogłosił rok 1988 Rokiem Maryjnym⁴¹

Do wydarzeń o charakterze krajowym należy zaliczyć: ogłoszenie nowego programu katechetycznego w 1971 r. oraz pierwszej serii podręczników katechetycznych, tzw. „jezuickich”, I pielgrzymkę Jana Pawła II do Polski w 1979 roku⁴², śmierć Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego – Prymasa Polski w 1981 roku⁴³, Jubileusz 600-lecia obecności Matki Bożej w wizerunku Jasnogórskim (1982 r.)⁴⁴ oraz kolejne pielgrzymki papieskie do ojczyzny w 1983 roku⁴⁵ i 1987 roku⁴⁶

Wydarzeniami na skalę diecezjalną w tym okresie były: konsekracja biskupa pomocniczego Tadeusza Werno w 1974 roku⁴⁷, powstanie Seminarium Duchownego w Koszalinie z wyrażeniem zgody przez władzę na budowę nowego gmachu w 1981 roku⁴⁸, konsekracja drugiego biskupa pomocniczego Piotra Krupy w 1984 roku⁴⁹, koronacja figury Matki Bożej Bolesnej ze Skrzatusza i peregrynacja Figury w Diecezji⁵⁰

Dodatkowymi kwestiami, które wywierały swój wpływ na proces katechizacji były próby wprowadzenia „zideologizowanych przedmiotów” do nauczania w szkole, a mianowicie religioznawstwa w 1986 r. i wychowania seksualnego w 1988 roku⁵¹

³⁹ Por. B. Dąbrowski, *Episkopat Polski po wyborze Jana Pawła II*, KKWD 11–12 (1978), s. 329–330.

⁴⁰ Por. W. Czerner, (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 109.

⁴¹ Por. tamże, s. 231.

⁴² Por. tamże, s. 85.

⁴³ Por. tamże, s. 109.

⁴⁴ Por. S. Bareła, *Program Jubileuszu Jasnogórskiego – 1982*, „Wielkie Magnificat Narodu”, KKWD 7–8(1982), s. 195–196.

⁴⁵ Por. A. Casaroli, *Podziękowanie Sekretariatu Stanu za udział Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w pielgrzymce Ojca Św. do kraju*, KKWD 11–12(1983), s. 323–324.

⁴⁶ Por. *Wykaz czynności bpa Ignacego Jeża*, KKWD 7–8 (1987), s. 214.

⁴⁷ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 27.

⁴⁸ Por. tamże, s. 102, 107.

⁴⁹ Por. tamże, s. 157.

⁵⁰ Por. tamże, s. 244, 246.

⁵¹ Por. *Sprawozdanie z działalności Wydziału Katechetycznego z lat 1987–2001*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

Do zadań Wydziału Katechetycznego należało również organizowanie i rozpropagowywanie podręczników i pomocy katechetycznych. Temu celowi służył zorganizowany punkt sprzedaży ww. pomocy.

Inną dziedziną działalności Wydziału było organizowanie i prowadzenie formacji permanentnej młodych roczników księży, którzy spotykali się kilka razy w roku na wykładach i przed wakacjami na sesji egzaminów wikariuszowskich. Proces ten przechodząc różne ewolucje organizacyjne rozpoczął się 25.02.1974 roku⁵² i trwa do dnia dzisiejszego.

Bardzo istotną funkcją wizytatorów diecezjalnych i dekanalnych było przeprowadzanie hospitacji katechetycznych najpierw przy parafiach, a później w szkołach. W ciągu roku było ich od 100 do 150⁵³. Dodatkowo wszystkie wizytacje kanoniczne biskupów w parafiach poprzedzane były i są wizytacjami katechetycznymi tzw. „wstępnymi”, które mają na celu przygotowanie księżom biskupom informacji na temat działalności katechetycznej w poszczególnych parafiach i dekanatach⁵⁴.

III. Funkcjonowanie Wydziału Katechetycznego w latach 1990–2002

Po historycznych wyborach parlamentarnych w Polsce 4.06.1989 r. na fali przemian ustrojowo-społecznych, Minister Edukacji Narodowej profesor H. Samsonowicz dnia 3.08.1990 r. wydał Instrukcję o powrocie nauki religii do przedszkoli i szkół publicznych w roku szkolnym 1990/1991⁵⁵. Było to wydarzenie ważne, gdyż porządkowało system edukacyjno-wychowawczy w polskiej oświacie oraz naprawiało szkody i krzywdy wyrządzone Kościołowi i wychowaniu religijnemu dzieci i młodzieży. Nie brakowało również głosów sprzeciwu wobec powyższych rozstrzygnięć, zwłaszcza w prasie, a nawet Instrukcja MEN zaskarżona została przez Rzecznika Praw Obywatelskich Ewę Łętowską do Trybunału Konstytucyjnego⁵⁶.

Nowe sytuacje wymagały nowego podejścia do zaistniałych problemów. Potrzebą chwili było dobre i kompetentne przygotowanie dużej grupy wykształconych katechetów. Nie wystarczało już dwuletnie Studium Katechetyczne, gdyż wzrastało zapotrzebowanie na wyższe kwalifikacje katechetów. Ich kształcenie musiało przybrać inną, szerszą formułę o charakterze ogólnodiecezjalnym. Stąd

⁵² Por. K. Dullak, *Podstawy prawno-organizacyjne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej*, Koszalin 1996, s. 114–115.

⁵³ Por. *Sprawozdania z działalności Wydziału Katechetycznego z lat 1987–2001*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

⁵⁴ Por. Tamże.

⁵⁵ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 293.

⁵⁶ Por. Ł. Bogacz-Rajda, *Kontrowersje prasowe wokół powrotu katechezy do szkoły*, Kraków 1994, s. 41–49.

sukcesywnie rosła liczba absolwentów Wyższego Instytutu Wiedzy Religijnej legitymujących się tytułem magistra, który po przekształceniach i fuzji Papieskiego Wydziału Teologicznego w Poznaniu do Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu stał się Sekcją zamiejscową Wydziału Teologicznego UAM w Poznaniu.

Od 1993 r. zaczęło funkcjonować Diecezjalne Kolegium Teologiczne w Koszalinie i jego Oddział w Pile⁵⁷. Do tej pory studia magisterskie ukończyło 456 osób duchownych i świeckich oraz 594 osoby uzyskały dyplom Diecezjalnego Kolegium Teologicznego w Koszalinie⁵⁸, z których ogromna większość katechizuje.

Po roku 1990 pojawiły się wydarzenia o zasięgu ogólnokościelnym, krajowym czy diecezjalnym, które wywierały wpływ na proces katechizacji dzieci, młodzieży i dorosłych oraz kształtowały ich postawy. Z tych powodów były opracowywane w Diecezji materiały, katechezy i konkursy, które miały przybliżyć zaistniałe rzeczywistości.

Do wydarzeń o charakterze ogólnokościelnym należy zaliczyć: III ogólnoswiatowe spotkanie młodzieży w Częstochowie w sierpniu 1991 roku⁵⁹, wydanie *Katechizmu Kościoła Katolickiego* w 1992 roku⁶⁰, opublikowanie *Dyrektorium ogólnego o katechizacji* przez Kongregację ds. Duchowieństwa w 1997 roku⁶¹ oraz uroczyste świętowanie Roku Jubileuszowego 2000-lecia Chrześcijaństwa.

W skali krajowej takimi faktami była pielgrzymka Jana Pawła II do Polski i Diecezji Koszalińsko-Kołoobrzeskiej w 1991 roku⁶², kolejne pielgrzymki do Polski w latach 1995, 1997, 1999, obchody 1000 rocznicy męczeńskiej śmierci św. Wojciecha w 1997 r., XX-lecie pontyfikatu Jana Pawła II w 1998 r. oraz opublikowanie przez Konferencję Episkopatu Polski dwóch dokumentów: *Dyrektorium katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce*⁶³ i *Podstawy programowe katechezy Kościoła Katolickiego w Polsce*⁶⁴.

Na płaszczyźnie diecezjalnej znaczącymi wydarzeniami były: peregrynacja kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej we wszystkich parafiach die-

---

⁵⁷ Por. *Dekret erygujący Diecezjalne Kolegium Teologiczne bpa Cz. Domina z 15.03.1983 r.*, KKWD, 1–3(1994), s. 20–21.

⁵⁸ Por. *Sprawozdanie z działalności Diecezjalnego Kolegium Teologicznego z lat 1993–2000*, Archiwum Wydziału Katechetycznego...

⁵⁹ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 321.

⁶⁰ Por. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.

⁶¹ Por. *Dyrektorium ogólne o katechizacji*, Poznań 1998.

⁶² Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 414.

⁶³ Por. *Dyrektorium katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.

⁶⁴ Por. *Podstawa programowa katechezy Kościoła Katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.

cezji⁶⁵, powołanie na stolicę biskupią nowego Ordynariusza Bpa Czesława Doma-
mina w lutym 1992 roku⁶⁶, nowy podział administracyjny Kościoła w Polsce
z korektą granic Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej 25.03.1992 roku⁶⁷, sakra
biskupia Bpa Pawła Cieślaka w 1995 roku⁶⁸, objęcie Diecezji przez nowego Bi-
skupa Ordynariusza Mariana Gołębiewskiego w 1996 roku⁶⁹ oraz obchody Mi-
lenium Biskupstwa w Kołobrzegu w roku 2000⁷⁰

Obecność katechezy na gruncie szkolnym domaga się częstych i regularnych
spotkań z władzami oświatowymi i szkolnymi. Współpraca ta trwa od 1990 r.
i przynosi wymierne efekty w postaci coraz lepszego wzajemnego poznania się
i wspólnego działania na wielu płaszczyznach. Wystarczy tu wspomnieć wspól-
ne konferencje, spotkania, sympozja czy współpracę publicystyczną⁷¹ Od wielu
lat organizowane są wspólne Olimpiady Wiedzy Religijnej, biblijnej, poezji re-
ligijnej czy konkretnych tematów np. związanych z osobą Ks. Kard. Stefana
Wyszyńskiego – *Na grani*⁷²

Efektom współpracy z władzami oświatowymi i samorządowymi jest powo-
łanie do istnienia w 1999 r. 3 nauczycieli metodyków ds. nauki religii i 1 kon-
sultanta do spraw religii oraz 10 ekspertów komisji egzaminacyjnych i kwalifi-
kacyjnych MEN (5 kapłanów i 5 osób świeckich)⁷³

Dodatkową dziedziną pracy Wydziału Katechetycznego jest koordynowanie
pomocy stypendialnej dla 120 gimnazjalistów z 24 szkół w Diecezji z Fundacji
*Dzieło Nowego Tysiąclecia*⁷⁴ Młodzież o wysokim stopniu uzdolnienia i o ni-
skim statusie materialnym otrzymuje co miesiąc pomoc finansową z pakietu so-
cjalnego i naukowego, a 2 razy w roku pomoc rzeczową. Ponadto są dla niej or-
ganizowane obozy letnie połączone z wymianą młodzieży między diecezjami,
by integrować i formować tych młodych ludzi.

⁶⁵ Por. M. Czerner (red.), *Kronika Diecezji...*, s. 269, 296.

⁶⁶ Por. tamże, s. 340.

⁶⁷ Por. tamże, s. 344.

⁶⁸ Por. Cz. Domin, *Komunikat Biskupa Ordynariusza z 13.12.1994 r.*, KKWD 1–3 (1995), s. 5.

⁶⁹ Por. K. Zadarko (red.), *Schematyzm...*, s. 13.

⁷⁰ Por. *Sprawozdanie z działalności Wydziału Katechetycznego w latach 1987–2001*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

⁷¹ Por. *Informator Oświatowy. Biuletyn Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku*, 3–4(2000), s. 13–15.

⁷² Por. *Sprawozdanie z działalności Wydziału Katechetycznego z lat 1987–2001*, Archiwum Wydziału Katechetycznego.

⁷³ Por. tamże.

⁷⁴ Por. tamże.

Interesujący obraz procesu katechetycznego i bazy oświatowej w Diecezji dają następujące zestawienia⁷⁵

Osoby katechizujące w Diecezji 1988–2001													
Wyszczególnienie	1988	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Księża diecezjalni	250	319	294	288	218	272	282	264	244	235	235	226	226
Księża zakonni	85	71	93	103	70	70	62	53	58	58	42	45	45
Siostry zakonne	102	96	80	81	59	67	90	77	78	75	68	67	67
Bracia zak. i klerycy	–	–	14	15	8	9	12	12	10	8	8	7	7
Katecheci świeccy	97	122	377	292	424	446	455	438	480	476	492	492	492
Ogółem	534	608	858	779	779	864	901	844	870	852	845	837	837

Placówki oświatowe w Diecezji 1990–2000					
	1990	1993	1996	1999	2000
Przedszkola	380	280	180	200	180
Szkoły Podstawowe I–III	213	165	100	89	38
Szkoły Podstawowe I–VIII/I–VI	399	300	340	330	317
Gimnazja	–	–	–	120	120
Licea Ogólnokształcące	22	23	25	26	33
Technika	42	41	64	64	65
Zespół Szkół Zawodowych	43	31	23	6	6
Społeczne placówki oświatowe w Diecezji					
Szkoły Podstawowe	–	4	6	7	7
Gimnazja	–	–	–	–	5
Licea Ogólnokształcące	–	4	4	12	13

Szkoły katolickie w Diecezji w 2000 r.			
Rodzaj szkoły	Ilość	Liczba uczniów	Miejscowości
Szkoły Podstawowe	3	349	Koszalin, Piła, Złotów
Gimnazja	3	168	Koszalin, Piła, Złotów
Licea Ogólnokształcące	3	570	Koszalin, Piła, Słupsk

Frekwencja uczniów na katechezie w Diecezji w 1990 roku⁷⁶

- Szkoły Podstawowe – 97,6 %
- Licea Ogólnokształcące – 91,4 %
- Technika – 85,4 %
- Zasadnicze Szkoły Zawodowe – 85,7 %.

⁷⁵ Por. tamże.

⁷⁶ Por. L. Adamczuk, W. Zdaniewicz (red.), *Kościół Katolicki...*, s. 262.

Jak z powyższych zestawień wynika, od 1990 r. dynamicznie wzrosła liczba katechetów świeckich, przy zasadniczo porównywalnych liczbach osób duchownych zatrudnionych w katechizacji w szkołach. Pewne wahania liczby katechetów świeckich powstały w 1992 r. po korekcie granic Diecezji. Daje się również zauważyć stopniowy spadek liczby szkół, zwłaszcza szkół podstawowych i przedszkoli ze względu na rosnący niż demograficzny i przemiany ustrojowe państwa. Pojawia się jednak, chociaż w niewielkim wymiarze, alternatywa dla szkolnictwa państwowego – publicznego w postaci szkół społecznych i szkół katolickich.

Również udział dzieci i młodzieży w katechezie szkolnej zasadniczo utrzymuje się na niezmiennym wysokim poziomie, co budzi radość i zadowolenie, nie kwestionując jednocześnie wielu spraw trudnych w aspekcie edukacyjnym, wychowawczym, finansowym czy organizacyjnym, które także są faktem.

Warto przy okazji nadmienić, że od 1990 r. nastąpiła wymiana 10 ministrów Edukacji Narodowej⁷⁷, a na terenie Diecezji zmieniło się 14 kuratorów oświaty i 4 dyrektorów Delegatur Kuratoriów Oświaty. Rotacja personalna, i to stosunkowo częsta, dodatkowo komplikowała niełatwy proces edukacyjno-wychowawczy w polskiej oświacie, w której katecheza aktywnie uczestniczy od 12 lat.

Reasumując, 30 lat istnienia i działania Wydziału Katechetycznego Kurii Biskupiej w Koszalinie jest przestrzenią czasową stosunkowo niewielką. Biorąc jednak pod uwagę budowanie wszystkiego od podstaw oraz dynamikę historyczno-społeczną tego okresu, można z szacunkiem spojrzeć w przeszłość na to, co udało się dokonać wysiłkiem wielu ludzi. Oby ta refleksja historyczno-religijna była również impulsem do tworzenia jeszcze bardziej twórczej rzeczywistości na miarę nadchodzących czasów Trzeciego Tysiąclecia.

---

⁷⁷ Por. J. Karpiński, *Trzecia Niepodległa. Najnowsza historia Polski*, Warszawa 2000, s. 319–329.